

(BW6)

PROTRIPICUM

SIVE

ADORTATORIUM CARMEN

Anna pro studiorum instauratione in Pontificia
D. Marci Simana Universitate

RECITANDVM

A LATINI MVSAEI ALVMNO

MARIANO GARCIA ET GARCIA

AETATIS SVAE ANNO VNDECIMO

PRAESIDE

Josepho Perez de Vargas

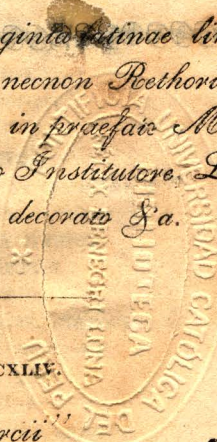
*Annis in hac urbe tribus et quadraginta Latinae lin-
guae, humaniorum literarum, publico necnon Poethorices
Moderatore, Scholarum Censore, et in praefate Mu-
saeo a Peruviana Gubernatione electo Institutore. Li-
beratoris Bolivaris numismate decorato &c.*

REP. SAL. ANNO MDCCCLV.

Limae Typis "Commercii"

APVD

Josephum M. Monterola.

LIBRARY OF THE
UNIVERSITY OF CHICAGO

UNIVERSITY OF CHICAGO

LIBRARY OF THE
UNIVERSITY OF CHICAGO

UNIVERSITY OF CHICAGO

UNIVERSITY OF CHICAGO

.... Virtus Artesque replent sapientia corda
His opibus, quas nulla valet subversio rerum;
Non fera Tisiphone, non agmina dira Sororum
Mentibus eripere.....

LIN. 279 PAG. 9

HEROICVM CARMEN

PROTREPTICVM.

Qualis Vere novo, *Sapientum splendide coetus*,
Quum penitus croceo nebulas detersit Eoo,
Terras aurato conspergit lumine Titan;
Quum levis aura tepet, Zephyris Aquilone fugato;
5 Fronde nova colles, vitreo nova gratia fonti
Apparet, formasque novas Natura reducit;
Haud aliter vestris afflatibus excita rursus
Pectora concipiunt pulchrae Virtutis amorem.
Iam novus ardor agit studiis advertere mentem,
10 Quae intermissa diu vires afferre recentes
Conatu maiore parant, prope certa futuri
Progressus; patrii redivivaque signa decoris
Vndelibet sperare iubent post otia fructus.
Nunc quoniam mihi sorte datum de more quotannis
15 Auspiciis sacrare diem solemnibus istam,
Haud mihi Calliopis, Clivusve ad carmina numen
Implorare iuvat, veterum quas somnia vatum
Effecere Daes, pronasque in vota vocarunt.
¡Proh! Tu doctiloquus, tua virtus cognita, clarisque
20 Artibus acclive ingenium mihi suscitet oestrum,
Aeternoque tuum sculpendum nomen in aere
Fatidico perstet cantu memorare iuventus,
Rector, et omnigena sonet undique laude Lycaeum.
Quis tali exemplo, tali duce, teque Patrono,
25 Palladium remoretur iter, remoretur honores,
Et studia, et doctas animo non inseret Artes?
Pimpla mihi primum patuit, tentataque cessit
Haec via, quae nondum fuerat peragrata Camoenis;

- Hac iter incoeptum sequar, aggrediarque canendo
30 Dicere, quae poscit scopus, et vetus ordo Licæi?
Vos, Proceres, Patriae spectandaque lumina nostrae,
Quos penes arbitrium, moderandi et cura labores
Pierios, vestro dum carmina pangere ductu
Conamur, coepto linguis animisque favete.
- 35 *Grammaticæ* ingenuas inter communibus ausis
Se profert Artes, speciemque et nomina rerum
Quum mens prima rudis discriminat; indeque jungit
Verborum certa veluti compagine nexus;
Ingenii hoc prius ad studium tentamen; ut auri
40 Indicium lapis artificii est, adamantis et ignis,
Haud secus ingenium probat Ars, et norma loquendi.
Hanc prope subsequitur luxu cernenda, suaque
Maiestate gravis, quum versicoloribus aptat
Mille stylum formis, corpusque trimembre resolvit
- 45 *Rhetoricæ* innitens nervis facundia linguae,
Scilicet adstantes circum se quaque ferendo.
Hinc *Oratoris* vis, grandiloquentia, robur
Eminet, imperiumque sui protendit in orbem.
Concinna *Historici* narratio tempora pandens
- 50 *Annales* et gesta virum commendat in ævum.
Liberior sublime tenens petit astra volatu,
Insignesque beat. Coelo pietate, vel armis
Heroas, miscetque Diis virtute *Poesis*;
Sed non hoc munus conceditur omnibus omne.
- 55 Induit ille humilem soccum, tragicumve coturnam;
Hunc Maro, vel Naso, Ausonius, vel Horatius ore
Mellifluo tenet; hic penetrantia spicula tingit
Felle Lycambeo; adniti, neque sistere contra
Posse datum, quin tanta paret Natura creatrix.
- 60 At neque sufficient Naturæ dona Poetae,
Si labra attingat summis Aganippidos undis;
Huc opus est remis velisque insistere, certam
Si cupias metam contingere. Longius absit
Pseudo-poetarum illuvies impunis in omnes
- 65 Offendens sine luce vias malesana meando;
Perque tot ambages, sine lege, sine ordine pergens,
Dedecus æternum Phoëbo sacrisque Camoenis
Irridenda minus quam commiseranda perennat.
Dum pœcus infestum iacet hoc, sine nomine vulgus
- 70 Despiciite, ac vosmet, Iuvenes, servate periclo;
Prægustate sacros latices, penetratè recessus
Pieridum; lauros decerpitè proemia vatam,
Quas coluit Latium puro de fonte petendas.
Haud tamen ullus erit, qui recte impleverit omnes

- 75 *Rhetoricae* dotes et munera, si caret Arte,
Quae verum doceat methodo disquirere certa.
Orator *Logicen* fraterno huic foedere iunctamque
Consulat; alterius pompam, luxumque sequatur.
Alterius, ductuque suo vestigia firmet,
- 80 Ne labyrinthos per flexus coecus ineret,
Dum catus evitet sinuosa volumina rerum.
Quo Sophus, Historicus, Vates, genus omne virorum,
Pergat, iudicio ni ponderet omnia sano?
Crediderit falsum, vel quae sint vera negarit.
- 85 Talibus instructis, mens iam tollatur in altum
Demonstrante viam, quae recte ducat ad astra,
Quaeque vel una queat facere, et servare beatos;
Seu *Pars* spectetur, quae ad *môres pertinet*, unde
Iure suum nomen traxit, seu tenditur ultra
- 90 Et quae *corporeas, incorporeasque* reducit
Ad trutinam *res* conspicitur mirabilis, alte
Ingenii vires acuit, scrutatur et omne,
Quod Natura suis inclusit legibus extra
Concessos homini fines; magis abdita pandit
- 95 Arcana, et passim profert in luminis auras.
Clarius ecquid erit quam *divinare futuros*
Astrorum motus, causasque vicesque latentes?
Sidera quaeve polo labentia, fixave perstent;
Quae Solem, pluviosque ferant cum grandine nimbos;
- 100 Pleiadas Arcturumque, Hyadas, geminosque Triones,
Solis defectus Lunaeque, vicesque laboresque?
Vnde trahat varios septemplete luce refracta
E Phoebi radiis *Thaumantias* ore colores;
Quaeve latens tonitrus, vel fulguris extet origo?
- 105 Quid velit ipse sibi quum exundans littore pontus,
Decrescensque iterum siccas cur linquat arenas?
Metiri spatia immensa, ingentesque per aetra
Sese attollentes superando sidera montes?
Dignius humanis et quidnam mentibus umquam
- 110 Quam *Scire unde hominum veniat genus*; illius inde
Nosse animam nullis subiectam legibus atrae
Mortis, *ab aeterno aeternumque esse Parentem*?
Heus, tu mortalis, terrena ab origine cretus
Principium iam discite tuum, tenuemque fatere;
- 115 Eque tot ac tantis, quae te undique circumstant
Prodigiis rerum Mentem venerare Supernam,
Quae dum cuncta movet, quae sic regit ipsa creavit,
Partisque simul per saecula temperat horis!
Occupet hinc vestrum *Divina Scientia* pectus,

- 120 Significansque Deum, sumpsit quae nomen ab ipso.
Olli materies scitu dignissima, quamque
Plenius evincunt Fidei *Sacra Dogmata*, necnon
Concilia, et Canones, Sanctorum scriptaque Patrum.
Seu vacet *Historiam* perpendere, discere *Sacram*;
- 125 Ex nihilo coelum, terras, mare, cuncta creata
Eduxisse Deum primaevae commoda Patri,
Progenitisque suis, statuit quos prava secutos,
Imbribus effusis tumido disperdere ponto.
Utque Noam servet, vacuo qui redderet orbem;
- 130 Progeniem puram, noxis, culpaque carentem;
Cui ratio, pudor atque fides, cui cura parentum,
Sitque sacri penitus cordi reverentia cultus.
Mox, in deterius gentes ut cernit euntes,
Saepe fame et plagis perimat, ferroque veligne,
- 135 Delectumque sibi populum tendat, foveatque,
Ex quo humanatum *Verbum* immortalis origo
Disiiciens tenebras, quas ethnicus offundebat,
Ederet humanis reparatam morte salutem.
Sive sit *Historiam* lustrare *Ecclesiae* ab ipso
- 140 Tempore, quo princeps dominatur in orbe redempto
Religio patrum tot iam servata per annos,
Quamlibet acta malis, semper magis aucta triumpho.
Sed iam propositus nobis expostulat ordo
Ut de *Civili* tentem superaddere *Iure*
- 145 Quae locus iste sinat, quae sint mage pervia dictu,
Humanum ingenium, partes dum tendit in omnes,
Vergit in obliquum, nec habet Natura regressum.
Conditione sui faciles hic suscipit iras,
Innocuumque necat ferro nil tale timentem;
- 150 Hunc et livor edax, et amor sceleratus habendi
Possidet; ille scelus vitium perrumpit in omne;
Alter amat caedem; iste novas per fasque nefasque
Res animo versat, fratrem petit, atque parentem,
Uxorem, sociosque, sibi dum commoda quaerat,
- 155 Dumque inhians auro, cumulum per crimen adauget.
Heu pars terrarum quam rara vacarit ab illo,
Ni vigilant *Leges, Juris-Prudentia* culpa
Ni statuatur sotes meritas expendere poenas!
Sic capit optatos per noctes incola somnos;
- 160 Servat opes civis frontis sudore paratas,
Sive accepta suis a patribus excolit arva
Agricola, et gaudet tutos errare iuvenco.
Haud humilem vexat fortuna elata potentis;
Nec metuit gladios qui tutus vixit inermis

- 165 Iustitiae clipeo tutatus; servat amicus
 Pignus amicitiae; non hospes ab hospite tectas
 Insidias pavet, innocuus temnitque nocentem.
 Legiferi Patres Orbis veterisque novique,
 Gratia sit vobis, qui dum statuistis habendas
- 170 Has leges patrias, sancitaque iura sacrari
 Principio voluistis, adhuc in honore supersunt,
 Auspiciis tantis iterumque iterumque manebunt.
 Gallorum incursus tutudit sic celsa Pyrene,
 Liberaque hostilem excussit cervice securim;
- 175 Legibus et Patriae parendo vocibus almae
 In commune tulit rem Libertatis honorem.
 Sic veteres populi Minoia regna colentes;
 Sic olim armi-potens Lacedaemon culta Lycurgo;
 Sicque, Solon, artes per te viguere Pelasgae;
- 180 Arx et in immensum quum creverat alta Quirini,
 Nempe quod imperium sine legibus omne caducum,
 Iura dedit, populis, quos ante subegerat armis.
 Ast ubi quae ad mores debent animumque referri,
 His statis impensum studii, curae, atque laboris,
- 185 Haud erit in vacuo *Structuram corporis*, atque
 Grande ministerium perpendere, quantaque passim
 Vna eademque gerat commercia spiritus, illud
 Quotve malis iaceat, morbisque prematur iniquis.
 Unde tot aegrotos primaevae in flore iuventutae
- 190 Ante datos homini fines Libithina recidat?
 Unde salus reparata novas in corpore vires
 Restituat, tardosque senem comitetur ad annos.
 Proh! Quot praereptos e duri faucibus Orci
 Vidimus, heu premeret quos nox aeterna tenebris,
- 195 Ni praesto fuat e facili Podalirius horto
 Pharmaca decernens, quae ab Apollinis arte ministret,
 Gaudeat ut docilis natura levarier aegri.
 Principio rerum, nondum licet ulla malorum
 Semina constarent, et nomen inutile lethum
- 200 Esset adhuc, virtus cunctis fuit insita plantis,
 Quis Sapiens Opifex Naturae ornaverat agros,
 Quasque salutiferos homo tum collegit in usus
 Quum tandem certae sensit se occumbere morti.
 Fertilis ante omnes, divesque Peruvica tellus,
- 205 Non minus ingenii, argenti, auri que metallis
 Quam tot et innumeris, quos fert clementia coeli
 Fructibus indigenis, iactes opobalsama, gummi,
 Cephalicas, et nephriticas, aptasque virenti
 Caule levare herbas membra interfusa veneno;

- 210 Emeticas illas, somnosque reducere fessis
 Luminibus; faciles istas sedare dolores
 Corporis, appositos febresque fugare furentis
 Cortice Chinchono succos si sumis amaros;
 Quae, si tu discas medica praenosceres ab arte,
- 215 Antidotumque malis prudenti excerpere dextra,
 Morborum fugitiva cohors petet horrida Ditis
 Atria, perque tuos haud ausa intrare penates
 Iam numerabis avus provecta aetate nepotes.
 Dum pede inoffenso, Iuvenes, has ire per Artes
- 220 Fert animus, iuвет alternas dare lusibus horas,
 Et fessam studiis mentem recreare legendo
 Grandia facta virum, coluit quos prisca vetustas,
 Quique vel e scriptis, vel clarum nomen ab armis
 Sortiti invidiam superant, et saecula vincunt;
- 225 Area lata patet per quam mens vestra pererret
 Temporis annales lustrando, interque legendos
 Obvia quaeque suum tempus referantur ad aptum;
 Quae fuit imperiis, quae quanta potentia regnis,
 Qualis apexque; suae quae rursus causa ruinae.
- 230 Quae acciderint ducibus poenis, ducibusne Latinis;
 Quaeis Caesar vitiis, qua sit pietate, superbus;
 Curtius et Cato prodiderint quae gesta; quibusve
 Clari splenderint patriis virtutibus aequae
 Romulei innumeri, per quos fama inclyta crevit
- 235 Urbis in inensum late dominata per orbem;
 Obstupeasque, olim tot regum, tot populorum
 Victrices aquilas sibi subdere cuncta latinas.
 Discite num Priamus Codro, Numa sitne coaevus
 Antenori, Aemonius, Tyriusne feratur Achilles.
- 240 Non Ithacus Ninus, assirius memoretur Vlisses,
 Haud Lycii Turnus, rutulis tribuatur Orontes.
 An Vestae Nilus, Tibris Isidis alluat arva.
 His quae ad nos venient auctoribus eruta praeis
 Grande operae pretium dubius vitetur ut error;
- 245 Tempore, nominibus, patria, regione, locove;
 Certius emergent studio quae condidit aetas.
 Quis tamen, ut lepido ponatis seria ludo,
 Si inspexisse iuвет quae occursant agmina Divom,
 Temperet a risu deliria tanta legendo?
- 250 Quis feret esse Iovem cycnum, taurumque bicornem?
 Esse hominem, esse feram, flammis auroque nitere;
 Mentirique alias formas ratione carentes?
 Illius e cerebro armatam prodisse Minervam?
 E spumis Venerem? Terra genitosque gigantas?

- 255 Capripedes Faunos, et Pana? Hecatenque triformem?
 In saxa, in fontes. versos hominesque deosque
 Conticeam? Daphnin viridi frondescere trunco?
 Hinc orbam Nioben duris lapidescere venis
 Ausam Latonae geminam contemnere prolem?
- 260 Teque, Arethusa, tuis subter labentibus undis
 Aequireis immixta vadis? Acheloia lymphis
 Ora madere, genas, muscoque virescere frontem?
 Fluctibus audistin' piceis Acheronta moveri?
 Tartaream manes circumvolitare paludem,
- 265 Et data lethaeis undis obliviam vitae?
 Plura quid? Obiiciunt passim se furfuris huius
 Plurima, quae naevus foret ignorare, pudenda
 Credere stultitia; at sensus quaeratur, et inde
 Damnetur vitium, laudandaque siqua probentur.
- 270 At, licet omnigenae nimium felicibus ausis
 Cognitionis iter pateat, tamen esse putandum
 Vestibulo in primo, ni rectum vestra sequatur
 Mens, et in obtutu semper sit fixa bonorum.
 Proh! Iuvenes, Patriae lumenque decusque futurum,
- 275 Perque ipsam exoro, per vos, vestrosque parentes,
 Qui tales genuere, per et iam quidquid honorum est,
 Insita sit cordi Virtus radicibus imis;
 Vestraque sit vitio Sapientia prima carere.
 Nam Virtus Artesque replent sapientia corda
- 280 His opibus, quas nulla valet subversio rerum;
 Non fera Tisiphone, non agmina dira Sororum
 Mentibus eripere, at proprio splendore coruscant;
 Imo post cinere, rediviva luce supersunt.
 Hae palmae, hae lauri, summaque hac Palladis arce
- 285 Victricis carpenda manu meta ultima restat.
 En vobis veterum, clara en exempla recentum,
 Praeque oculis vivos, pictosque in imagine telis,
 Quos colit et praesens, coluit quos serior aetas;
 Este illis similes, si vera est gloria cordi,
- 290 Sic Sophiae ad templum, sic itur ad astra. *Canebam.*

